

Tietokirjallisuudella on merkittävä asema suomalaisessa kulttuurissa sivistyksen tukijalkana ja elämysten tuottajana. Tietokirjat välittävät tietoa, murtavat myyttejä ja herättävät keskustelua. Palkinnolla Otavan Kirjasäätiö haluaa tukea ja edistää laadukkaan kotimaisen tietokirjallisuuden asemaa. Otavan Kirjasäätiön tietokirjapalkinto on tunnustus merkittävästä saavutuksesta tietokirjallisuuden alueella. Tietokirjapalkinto on perustettu 2012 ja se jaetaan vuosittain. Palkinnon arvo on 15 000 euroa.

Otavan Kirjasäätiön vuoden 2019 tietokirjapalkinto on myönnetty professori Kimmo Rentolalle

Kimmo Rentola (s. 1953) on historiantutkija ja valtiotieteiden tohtori, joka on toiminut poliittisen historian professorina Turun yliopistossa vuosina 2006–2014 ja Helsingin yliopistossa vuodesta 2015.

Tutkimuksissaan Rentola on erikoistunut kylmän sodan historiaan, Suomen ja Neuvostoliiton välisiin suhteisiin sekä suomalaiseen ja pohjoismaiseen kommunismiin. Hänen muita tutkimuskohteitaan ovat 1960-luvun nuorisoliikkeet sekä tiedustelun ja turvallisuuspalveluiden historia.

Historiantutkijana Rentola on tehnyt urauurtavaa työtä sota-ajan sekä kylmän sodan ajan Suomen historian tutkimuksen alueella. Hän on päässyt urallaan käsiksi moniin äskettäin tutkimuksen käyttöön vapautuneisiin lähdekokonaisuuksiin, niin Suomessa kuin Venäjällä. Rentola ei ole kuitenkaan tyytynyt nojautumaan yksittäisiin lähdesensaatioihin vaan on aina asettanut uudet lähdelöydöt osaksi aikakauden laajempia asiayhteyksiä. Näin Rentola on kirjoittanut kestäväällä tavalla historiaa uusiksi, tinkimättä historiantutkimuksen korkeimmista vaatimuksista. Malliesimerkkinä tästä menetelmästä voi mainita Otavan vuonna 2016 julkaiseman teoksen *Stalin ja Suomen kohtalo*, jossa Rentola käsitteli vuosia 1939–40, 1944, 1948 ja 1950–51 neuvostodiktattorin ja neuvostovaltion päätöksenteon näkökulmasta.

Vaikka Rentolan tutkimusten pääkohteena on lähes aina ollut Suomen historia, hänen tarkastelutapansa on ollut globaali ja transnationaalinen. Hän on lähtenyt siitä, että valtioiden rajojen yli on virrannut aatteita, ideologioita, rahaa, muoteja, ihmisiä, vakoilijoita ja liiketoimintaa. Näin ollen yksittäisen maan – edes pienen, pohjoisen ja usein melko eristyneen Suomen – historiaa ei voi käsitellä ottamatta huomioon laajemman ympäristön merkitystä ja tapahtumia. Rentola on tiivistänyt käsityksensä poliittisen historian laaja-alaisuudesta toteamalla, että se on oppiaineena "kaikkiruokainen kuin sika ja onnellinen siitä, että historiaan tulee joka päivä lisää".

Rentolan erityisansiona on loistava kirjoitustyyli. Hän on aina painottanut historian kertomuksellista luonnetta – Rentolan kirjoista huokuu, että hän tuntee historiankirjoituksen historian aina antiikista saakka. Rentola on kirjallisena tyylitaiturina lyömätön. Hänen kirjoissaan tarinoiden sivupolut ja kiinnostavat yksityiskohdat limittyvät luontevasti osaksi suurempaa kertomusta, jota maustaa taidokas kielenkäyttö. Rentolan kirjat vetävät vertoja parhaallekin kaunokirjallisuudelle.

Kirjansa Rentola kirjoittaa aina laajempaa lukevaa yleisöä ajatellen. Näin hänen teoksensa avautuvat jokaiselle historiasta kiinnostuneelle. Rentolan teosten taustalla vaikuttaa laajempi historiateoreettinen näkemys tapahtumista ja niiden taustoista, mutta Rentola jättää tämän teoreettisen tason tarkoituksella ikään kuin tekstin taakse. Näin historian teoria ei "raskauta" hänen kirjojensa luettavuutta. Kirjoillaan Rentola on osoittanut, että historia voi yhä olla samaan aikaan tiedettä ja kertomusta – tämä yhdistelmä on aina tehnyt historiasta suosittua tietokirjallisuuden lajin.

Keskeisiä teoksia

Kenen joukoissa seisot? Suomalainen kommunismi ja sota 1937-1945. Väitöskirja WSOY, 1994
Niin kylmää että polttaa. Kommunistit, Kekkonen ja Kreml 1947-1958. Otava, 1997
Vallankumouksen aave. Vasemmisto, Beljakov ja Kekkonen 1970. Otava, 2005
Neuvostodiplomaatin loikkaus Helsingissä 1930. Suojelupoliisi, 2007
Stalin ja Suomen kohtalo 1939, 1944, 1948, 1950, Otava 2016

Palkintoja

Vuoden tiedekirja -palkinto 2005 teoksesta Vallankumouksen aave
Lauri Jäntin palkinto 2017 teoksesta Stalin ja Suomen kohtalo